

Bożena Szewczul

Doktorat ks. Wiesława Kraińskiego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 46/1-2, 259-261

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

małżeńskiego. Dlatego też w dalszej kolejności rozważa problem nierozzerwalności kontraktu i sakramentu, zatrzymując się przy koncepcjach opowiadających się za rozdziałem pomiędzy kontraktem i sakramentem oraz za ich nierozdzielnością.

W *Zakończeniu* rozprawy ks. dr G. Dzierżon podsumowuje swe dociekania naukowe i formułuje dalsze postulaty badawcze dotyczące trudnego problemu w kanonicznym prawie małżeńskim jakim jest niezdolność do zawarcia małżeństwa.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego, biorąc pod uwagę pozytywną ocenę rozprawy habilitacyjnej i całego dorobku naukowego Habilitanta oraz wynik kolokwium habilitacyjnego, podjęła uchwałę w sprawie nadania ks. drowi G. Dzierżonowi i stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Dnia 24.03.2003 r. Centralna Komisja ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych zatwierdziła uchwałę Rady Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie o nadaniu ks. G. Dzierżonowi i stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Bożena Szewczul

DOKTORAT KS. WIESŁAWA KRAIŃSKIEGO

Dnia 3 grudnia 2002 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgra Wiesława Kraińskiego absolwenta wspomnianego wyżej Wydziału, kapłana diecezji toruńskiej. Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt. *Symulacja całkowita zgody małżeńskiej w orzeczeniach Roty Rzymskiej pod rządami Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku* napisaną pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Wojciecha Góralskiego. W charakterze recenzentów wystąpili: ks. dr hab. Stanisław Paździor, prof. KUL oraz ks. dr hab. Henryk Stawniak, prof. UKSW.

Temat pracy jaki podjął ks. mgr W. Kraiński należy do wciąż aktualnych i trudnych zarazem. W czasach obecnych problem symulacji całkowitej nabiera szczególnego znaczenia, gdyż zauważa się wśród katolików złaicyzowane podchodzenie do sakramentu małżeństwa. Małżonkowie z różnych względów, kierując się egoistycznymi celami, mając na uwadze własne racje i interesy wyrażają na zewnątrz swoją wolę, która nie odpowiada ich wewnętrznym intencjom. Toteż nie traktują oni małżeństwa zgodnie z nauką Kościoła katolickiego. Problemy te znajdują swe odzwierciedlenie w wyrokach sądów kościelnych i w licznych orzeczeniach Trybu-

nału Roty Rzymskiej. Natomiast trudność samej koncepcji całkowitej symulacji zgody małżeńskiej od strony doktrynalnej polega na tym, że wykluczenie małżeństwa nie zawsze uwidacznia się na zewnątrz, lecz tkwi we wnętrzu nupturientów, którzy w chwili zawierania małżeństwa taką decyzję podejmują. Stąd każde opracowanie tej dziedziny oparte na orzecznictwie Roty Rzymskiej służy pomocą sędziemu kościelnemu w łatwiejszym wypracowaniu sobie pewności moralnej w tak trudnej kwestii.

Całość rozprawy doktorskiej ks. mgra W. Kraińskiego licząca 221 stron zawiera: spis treści, wykaz skrótów, bibliografię, wstęp, cztery rozdziały merytoryczne, zakończenie oraz trzy aneksy: aneks sformułowanych tytułów spraw rozpatrywanych w związku z symulacją całkowitą zgody małżeńskiej przez Rotę Rzymską w latach 1984-1998; aneks zestawienia wyroków w poszczególnych latach okresu badawczego; aneks ponensów wydających wyroki w sprawach symulacji całkowitej.

We *Wstępie* dysertacji Doktorant uzasadnia wybór przedmiotu rozprawy, charakteryzuje jego źródła i literaturę, określa cele swoich badań oraz metodę wykorzystaną do opracowania tematu.

W Rozdziale I noszącym tytuł: *Koncepcja symulacji całkowitej zgody małżeńskiej*, Autor wyjaśnia pojęcie teże symulacji zgodnie z kan. 1101 §2 KPK/1983 odnosząc ją do aktu prawnego. Następnie przybliża podmiot symulacji całkowitej zgody małżeńskiej w relacji do przeszkody prawnej, formy kanonicznej i rzeczywistego wykluczenia małżeństwa, czyli pozytywnym aktem woli.

Rozdział II został poświęcony odmianom symulacji całkowitej zgody małżeńskiej. W pierwszej kolejności Doktorant wskazuje na ujęcie wykluczenia małżeństwa w aspekcie formalno-prawnym (*in fieri*). Następnie omawia ujęcie wykluczenia małżeństwa jako wspólnoty życia (*in facto esse*). Kolejne jego dociekania koncentrują się wokół szczegółowych form całkowitego wykluczenia małżeństwa, takich jak: wykluczenie samej woli zawarcia małżeństwa; wykluczenie osoby kontrahenta; wykluczenie jakiegokolwiek udziału we wzajemnym przekazywaniu i przyjmowaniu osobowym, aby stworzyć małżeństwo; wykluczenie jakiegokolwiek postaci małżeństwa; włączenie do istoty małżeństwa elementów obcych, które sprzeciwiają się wspólnocie życia i miłości wedle zamysłu Stwórcy; zawieranie małżeństwa *pro forma* pozbawiając zgodę małżeńską w rycie jakiegokolwiek wartości; awersji przed jakimkolwiek małżeństwem oraz całkowitej symulacji małżeństwa; całkowitej symulacji małżeństwa, której podstawą jest wykluczenie sakramentalności. Poszczególne postacie symulacji całkowitej zostały ukazane w oparciu o wyroki Roty Rzymskiej.

W Rozdziale III ks. mgr W. Kraiński podejmuje kwestię symulacji całkowitej zgody małżeńskiej w zestawieniu z innymi tytułami nieważności małżeństwa mieszczącymi się w obszarze konsensu małżeńskiego. W tym miejscu omawia sy-

mulację całkowitą w relacji do niezdolności do zawarcia małżeństwa z przyczyn natury psychicznej, do błędu i podstępny, symulacji częściowej, przymusu i bojaźni.

W ostatnim – IV Rozdziale zatytułowanym: *Dowodzenie symulacji całkowitej zgody małżeńskiej* podjęto zagadnienie podwójnego domniemania prawnego mówiącego o tym, że małżeństwo cieszy się przychylnością prawa oraz że zewnętrznym znakiem wyrażonym podczas zawierania małżeństwa odpowiada wewnętrzna zgoda i ustalenie jaka była wola symulanta. W dalszej kolejności Doktorant omawia rodzaje dowodów; zeznanie sądowe i pozasądowe symulanta, zeznania świadków, dokumenty i okoliczności.

Oryginalność podjętych przez Autora badań polega na prześledzeniu – w ramach dysertacji doktorskiej – najnowszego orzecznictwa Roty Rzymskiej w sprawach o nieważność małżeństwa dotyczących całkowitej symulacji zgody małżeńskiej. W ten sposób Doktorant zamierzał wypełnić lukę istniejącą w literaturze kanonistycznej.

Dysertacja została oparta na szerokiej bazie źródłowej, na którą składa się przede wszystkim 49 orzeczeń rotalnych wydanych po 1983 roku, Kodeksy Prawa Kanonicznego z 1917 i 1983 roku, dokumenty Soboru Watykańskiego II, inne dokumenty Stolicy Apostolskiej oraz opracowania kanonistów.

Obaj recenzenci ocenili dysertację jako odpowiadającą wymogom stawianym rozprawie doktorskiej tak pod względem merytorycznym jak i formalnym oraz stwierdzili, że stanowi ona ważny przyczynek do badań nad kwestią symulacji zgody małżeńskiej.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc po uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. Wiesławowi Kraińskiemu stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Bożena Szewczul